

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ

**АКТАНЫШ МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫ ЧАЛМАНАРАТ АВЫЛ
ЖИРЛЕГЕ БАШКАРМА
КОМИТЕТЫ**

423752, Чалманарат авылы, Үзәк
ур.,

2 нче йорт. Тел 5-32-25

Email: chlm-akt@yandex.ru

ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ

**ЧАЛМАНАРАТСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
АКТАНЫШСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН**

423752, село Чалманарат, ул.
Центральная,

дом 2. Тел 5-32-25

Email: chlm-akt@yandex.ru

КАРАР 5

18.02.2025

КАРАР

**Чалманарат авыл жирлегендә кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерү
программасы турында**

Кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерү өлкәсендә дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыру максатларында, «Россия Федерациясендә кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерү турында» 2007 елның 24 июлендәге 209-ФЗ санлы Федераль законны, Татарстан Республикасының 2010 елның 21 гыйнварындагы Законнын үтәү йөзеннән, "Татарстан Республикасында кече һәм урта эшмәкәрлекне Чалманарат авыл жирлеге башкарма комитеты

КАРАР БИРӨ:

1. "2025-2027 елларга Актаныш муниципаль районы Чалманарат авыл жирлегендә кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерү" максатчан программасын

1 нче санлы кушымта нигезендә расларга.

2. Әлеге карарны Актаныш муниципаль районының рәсми сайтында <http://AksubayevovAktanysh.tatarstan.ru>. һәм Татарстан Республикасының рәсми хокукый мәгълүмати порталында бастырып чыгарырга.

3. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үз өстемә алам.

**Чалманарат авыл жирлеге
башкарма комитет житәкчесе**

К.С.Ахметов

Чалманарат җирлеге

башкарма комитеты карарына

№5 18.02.2025 ел

1 нче санлы кушымта

Актаныш муниципаль районы Чалманарат авыл җирлеге буенча кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерү программасы

Программаның исеме:	«Актаныш муниципаль районы Чалманарат авыл җирлеге буенча кече һәм урта эшкүарлыкны үстерү программасы»
Программаның Заказчысы:	Актаныш муниципаль районы Чалманарат авыл җирлеге башкарма комитеты_____
Программаның заказчысы:	Чалманарат башкарма комитеты актаныш муниципаль районы "Чалманарат авыл җирлеге" муниципаль берәмлеге башлыгы
Программаның нигезе:	«Россия Федерациясендә кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерү турында» 2007 елның 24 июлендәге 209-ФЗ санлы Федераль закон һәм 2010 елның 21 гыйнварындагы 7-ТРЗ санлы Татарстан Республикасы Законы "Татарстан Республикасында кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерү турында"
Программаның максатлары:	- Чалманарат авыл җирлеге буенча кече һәм урта бизнесны үстерү өчен оптималь шартлар тудыру; -кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерү хисабына җирлек халкының икътисади күтәрелеш һәм мәшгульлеге проблемаларын хәл итү;
Программаның бурычлары	1.чалманарат авыл җирлеге буенча кече һәм урта эшмәкәрлеккә ярдәм итү инфраструктурасын үстерү; 2.Кече һәм урта бизнестан барлык дәрәжәдәге бюджетларга салым керемнәрен арттыру; 3.Кече һәм урта эшмәкәрлекнең инвестицион активлыгын арттыру. 4.Җир мөнәсәбәтләрен камилләштерү һәм җир базарын үстерү; 5.Минималь хезмәт хакы күләмен минималь куллану бюджеты күләменнән ким булмаган күләмдә тәэмин итү; 6. Коммуникацияләр системасын үстерү бизнес-

	хакимият-жәмгыять; 7.Халыкны эш белән тээмин итү өлкәсендә районның баланслы икътисади сәясәтен исәпкә алып, эшсез халыкны кече һәм урта бизнес өлкәсенә жәлеп итү өчен өстәмә стимуллар булдыру; 8.Кече һәм урта бизнес өлкәсендә мәшгульләрне социаль яклау белән тээмин итү. 9. Халыкның тормыш шартларын яхшыртуда кече һәм урта бизнесның ролен арттыру.
Чараларны тормышка ашыру сроклары	2022-2024 еллар

Программа бүлекләре:

1. Чалманарат авыл жирлеге буенча кече һәм урта эшмәкәрлекнең торышын анализлау.
2. Кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерү проблемалары һәм аларны программа методлары белән хәл итү кирәклеген нигезләү.
- 3.Программаның социаль-икътисади нәтижеләлегенә көтелгән бәя.
- 4.Эшмәкәрлек эшчәнлегенең өстенлекле төрләре.
- 5.Программаның төп чаралары эшләнгән юнәлешләр
- 6.Программаны тормышка ашыру механизмы.
- 7.Чалманарат авыл жирлегендә кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерү программасының төп чаралары.

1. Чалманарат авыл жирлегендә кече һәм урта эшмәкәрлекнең торышын анализлау

Кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерү хужалык итүнең базар системасының аерылгысыз элементы булып тора. Базар икътисады алга киткән илләрдә кече эшмәкәрлек дәүләт икътисадының нигезе, хужалык үсеше этәргече булып тора, чөнки бу теләсә кайсы жәмгыятьнең эшлекле тормышының иң динамик һәм сыгылмалы формасы.

Хужалык итүнең базар системасы шартларында кече һәм урта эшқуарлыкның аерым ролен түбәндәге факторлар билгели:

үз тормышын мөстәкыйль тээмин итүче һәм лаеклы тормыш дәрәжәсен тээмин итүче һәм гражданлык жәмгыятенең тотрыкландыручы сәяси көче булып торучы урта сыйныф өлешен арттыру;

кече һәм урта эшқуарлык секторында яңа эш урыннары булдыру өчен зур потенциал булу, жәмгыятьтә эшсезлек дәрәжәсен һәм социаль киеренкелекне киметү;

халыкның төп массасының иҗтимагый психологиясен һәм тормыш ориентирларын үзгәртү;

кече һәм урта эшмәкәрлекнең сыгылмалы һәм тиз арада житештерү структурасын үзгәртеп кору, яңа технологияләр һәм фәнни эшләнмәләр булдыру һәм куллану.

Шуңа бәйле рәвештә Татарстан Республикасы Актаныш районы Чалманарат авыл җирлегенә буенча кече эшмәкәрлекне үстерү программасын эшләү һәм гамәлгә ашыру зарурлығы туа.

Әлеге программа «Россия Федерациясендә кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерү турында» 2007 елның 24 июлендәге 209-ФЗ санлы Федераль закон һәм «Татарстан Республикасында кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерү турында» 2010 елның 21 гыйнварындагы 7-ТРЗ санлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә эшләнгән.

Безнең җирлектә бүген бизнесны актив үстерү өчен барлык ресурслар да бар, ул Россия Федерациясә Хөкүмәтенең, Татарстан Республикасының һәм җирле үзидарә органнарының максатчан сәясәте аркасында көчәя бара. Актаныш муниципаль районы Чалманарат авыл җирлегенә.

Кече эшмәкәрлек 01.01.2019 түбәндәге күрсәткечләр белән характерлана:

№ т/б	Күрсәткеч атамасы	Үлчәү берәмлекләре	2017 елга хисап	2018 елга хисап	2018г елга хисап
					9
1	Чалманарат авыл җирлегенә буенча теркәлгән кече предприятиеләр саны	берәм.	9	9	
2	Алардан:				
	Авыл хужалыгы	берәм.	6	6	6
	Сөүдә һәм җәмәгать туклануы	берәм.	3	3	3
3	Шәхси эшмәкәрләр буларак теркәлгән физик затлар саны	кеше	0	1	1
	кече предприятиеләр	берәм.		1	1
	юриск зат оештырмыйча физик затлар	берәм.	0	0	0

4	Кече предприятиеләр буенча (тышкы яраштыручылардан башка) хезмәткәрләренң исемлек буенча уртача саны	кеше	18	25	25
	шул исәптән, икътисад тармаклары буенча:				
	Авыл хужалыгы	кеше	12	12	12
	Сәүдә һәм жәмәгать туклануы	кеше	7	13	13
5	Кече предприятиеләр хезмәткәрләренә исәпләнгән хезмәт хакы фонды (тышкы яраштыручылардан)	мең сум	200	250	250
6	Кече предприятиеләр хезмәткәрләренң уртача хезмәт хакы	мең сум	16	20	22

Таблицада китерелгән мәгълүматлардан күренгәнчә, төп күрсәткечләренң динамикасы тотрыклы уңай динамикага ия. 72 % арткан, хезмәт хакы 0,8___ тапкыр арткан.

2. Кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерү проблемалары һәм аларны программа методлары белән хәл итү кирәклеген нигезләү

Хәзерге вакытта кече эшмәкәрлек Чалманарат авыл җирлегендә шактый ныклы позицияләр алып баруга карамастан, кайбер проблемалар элеккечә хәл ителмәгән килеш кала.

Җирлеккә кече һәм урта эшмәкәрлек субъектлары эшчәнлеген тоткарлаучы факторлар булып торалар:

-инвестицион ресурслардан файдалану кыен, кредит ресурсларыннан авыр файдалану фондында үз финанс чараларының җитмәве;

-кече һәм урта эшмәкәрлек субъектларының гамәлдәге законнардагы үзгәрешләр турында тиешле дәрәжәдә хәбәрдар булмавы, административ киртәләр һәм эшкуарлык эшчәнлеген башкарганга хакимият органнарының төгәл регламентлары булмау;

Эшмәкәрлек эшчәнлеге субъектлары тарафыннан карарлар кабул итүне һәм тормышка ашыруны таләп итә торган проблемалар булып тора:

-кече һәм урта эшмәкәрлек субъектларының зур булмаган социаль җаваплылыгы;

Булган каршылыкларны җиңеп чыгу һәм Чалманарат авыл җирлегендә кече һәм урта эшкуарлыкның алга таба үсеше мәгълүмати, мәгариф, консультация, финанс юнәлешләрендә комплекслы һәм адреслы ярдәм күрсәтү, эшлекле элементлар һәм кооперацияне җайга салу, шулай ук эшмәкәрләргә күмәк ихтыяҗ туарга мөмкин булган башка аспектларда ярдәм күрсәтү юлы белән урыннарда аны үстерү өчен уңайлы

шартлар тудыру буенча максатчан эш нигезендә генә мөмкин. Программа билгеләнгән максатларга ирешү өчен хакимиятнең җирле органнары, шулай ук дәүләтнеке булмаган оешмалар тырышлыгын берләштерергә һәм оптимальләштерергә мөмкинлек бирәчәк.

Программаның социаль-иқтисади нәтижәләлеген бәяләү

Программа Чалманарат авыл җирлегендә кече һәм урта эшмәкәрлекне алга таба үстерү өчен уңай шартлар тудыруга юнәлтелгән чаралар комплексын үз эченә ала.

Программаның үтәләше ярдәм итәчәк:

- җирлекнең иқтисади һәм социаль тотрыклылыгының иң мөһим элементларыннан берсе буларак, кече һәм урта эшмәкәрлек эшчәнлеген һәм булдыруны стимуллаштыручы уңайлы иқтисади мохит формалаштыру;

- кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерү темпларын арттыру, эшчәнлек өлкәләрен киңәйтү һәм кече һәм урта предприятиеләрне иқтисадый ныгыту;

- эш белән тәэмин итүнең өстәмә мөмкинлекләре барлыкка килү, кече һәм урта эшмәкәрлектә эшләүче хезмәткәрләрнең хезмәт хакын арттыру;

- товар базарын көндәшлеккә сәләтле продукция һәм җирле җитештерү хезмәтләре белән баету;

4 . Эшмәкәрлек эшчәнлегенең өстенлекле төрләре.

Авыл җирлеге халкының тормыш-көнкүрешен яхшыртуга юнәлдерелгән тотрыклы иқтисади үсешне тәэмин итү максатыннан, эшмәкәрлек эшчәнлегенең өстенлекле төрләре билгеләнде:

- авыл хужалыгы продукциясе җитештерү;

- халыкка көнкүреш хезмәте күрсәтү;

-социаль хезмәт күрсәтү өлкәсе;

5. Программаның төп чаралары эшләнгән юнәлешләр

1.Кече һәм урта эшкуарлыкны нәтижәле үстерү өчен хокукий базаны камилләштерү һәм административ киртәләрне киметү.

2. Кече һәм урта эшмәкәрлеккә мәгълүмати-консультацион ярдәм күрсәтү.

3.Чалманарат авыл җирлегендә кече һәм урта эшмәкәрлек турында уңай имиджын һәм уңай җәмәгәтчелек фикерен формалаштыру.

4. Кече һәм урта эшмәкәрлек өчен квалификацияле кадрлар әзерләү.

5. Яшьләрнең һәм эшсезләрнең эшмәкәрлек инициативасын хуплау һәм стимуллаштыру.

6. Кече һәм урта эшмәкәрлек субъектлары, шулай ук кече һәм урта эшмәкәрлек субъектлары арасында хакимият органнары белән партнерлык мөнәсәбәтләре урнаштыруга булышлык күрсәтү.

6. Программаны тормышка ашыру механизмы

Программа белән идарә итү	Чалманарат авыл җирлеге башкарма комитеты
Программаны финанслау	Бюджеттан тыш чыганаclar, кече һәм урта бизнес субъектларының үз акчалары Чалманарат авыл җирлеге
Программаны төп эшләүчеләре	Чалманарат авыл җирлеге башкарма комитеты
Программаның үтәлешен контрольдә тоту	Чалманарат авыл җирлеге Советы

Актаныш муниципаль районы Чалманарат авыл җирлегендә кече һәм урта эшмәкәрлек үсеш программасының төп чаралары

№	Чаралар исемлеге	Нәтижә	Финанслау чыганагы
1	2	3	4
1. Кече эшмәкәрлекне нәтижәле үстерү өчен хокукый базаны камилләштерү һәм административ киртәләрне киметү			
1	Эшмәкәрлек өлкәсендә норматив-хокукый база булдыру	Кече эшкуарлыкка ярдәм итү буенча нәтижәле оештыру һәм башка чаралар үткөрү	Финансланм ыйча
2	Кече эшмәкәрлекне үстерүгә комачаулаучы административ киртәләрне бетерү. Контроль-рәхсәт практикасын оптимальләштерү юлы белән дәүләт, кулланучылар һәм эшкуарлар мәнфәгатләрен яраштыруны тәэмин итү	Соратып алына торган документларның тулы исемлеген һәм аларны һәр этапта, шул исәптән һәр этапта карауның конкрет срокларын күрсәтеп, район хезмәтләре эшчәнлегенең төгәл, ачык регламентын булдыру: җир кишәрлекләрен милеккә (арендага) рәсмиләштерү, төзелеш һәм реконструкция өчен проект документларын карау, элмә такталарга һәм реклама мәгълүматларына рәхсәтләр рәсмиләштерү, биналарны торак булмаган торактан күчерү, биналарны үзгәртеп планлаштыруга рәхсәтләр рәсмиләштерү һ. б.	Финансланм ыйча

3	Коррупцияга каршы көрөшкө юнөлдөрөлгөн чараларны камиллештерү турында тәкъдимнәр эзерләү	Коррупцияга каршы көрөш, бизнесны алып баруны этик дәрәжәсен күтөрү, кече эшкуарлык субъектларының хокукларын һәм мәнфәгатьләрен яклау	Финансланм ыйча
2. Эшкуарлыкны инновацион үстерү (инфраструктураны үстерү, инновацион потенциалны гамәлгә ашыру, яшьләрне инновацион процесска жәлеп итү)			
1	Яшьләрне эшкуарлыкка жәлеп итүгә ярдәм итүче чаралар комплексын уздыру, шул исәптән укыту, мәгълүмат белән тәэмин итү.	Яшьләрне эшмәкәрлек эшчәнлегенә жәлеп итү. Яшь белгечләрне эшкә урнаштыру мәсьәләсен өлөшчә хәл итү	ТР бюджеты
3. Кече эшмәкәрлек субъектларына финанс-кредит һәм мөлкәт ярдәме күрсәтү			
1	Кече эшмәкәрлек субъектларына дүлөт ярдәме кысаларында чараларны гамәлгә ашыруда федераль һәм республика дүлөт хакимияте структураларына ярдәм күрсәтү.	Эшкуарлыкны үстерүгә юнөлдөрөлгән федераль һәм республика программаларында катнашучы кече эшмәкәрлек субъектлары санын арттыру	Финансланм ыйча
2	Кече эшкуарлык субъектларына инвестицион проектларны гамәлгә ашыру өчен инвесторлар эзләүдә ярдәм итү	Кече эшкуарлык субъектларының потенциалы инвесторлар белән үзара хезмәттәшлеген оештыру, кече эшкуарлык субъектларының инвестицион проектларын гамәлгә ашыру өчен банк финанславын һәм шәхси капиталын жәлеп итү	Финансланм ыйча
3	Актаныш муниципаль районы икътисадының өстенлекле юнөлешләрен үстерү максатларында, Чалманарат авыл жирлегендә кече эшмәкәрлек субъектларына жир кишәрлекләре, торак булмаган биналар белән тәэмин итүдә булышлык күрсәтү	Шәһәр икътисадының өстенлекле юнөлешләрен үстерү максатларында, кече предприятиеләрне жир кишәрлекләре, торак булмаган сәүдә һәм житештерү биналары белән тәэмин итү, эшмәкәрләрнең районда үткәрелә торган тендерлар, аукционнар турында хәбәрдарлыгын арттыру	Финансланм ыйча
4	Кече эшмәкәрлек субъектларын муниципаль заказны үтәүгә кызыксындыру һәм жәлеп итү	Кече эшкуарлык субъектларын муниципаль заказлар буенча конкурсларда һәм аукционнарда катнашуга кызыксындыру һәм жәлеп итү	Финансланм ыйча
4. Кече эшкуарлыкка мәгълүмати-консультация ярдәме			

1	Районда кече эшмәкәрлеккә ярдәм һәм аны үстерү өлкәсендә үткәрелә торган чараларга мәгълүмати ярдәм күрсәтү.	Кече һәм урта бизнес вәкилләренең алдынгы эш тәҗрибәсен системалаштыру һәм тарату.	Финансланм ыйча
2	Кече эшмәкәрлек субъектлары, районның җирле үзидарә органнары катнашында "түгәрәк" өстәлләр, семинарлар, конференцияләр үткөрү;	Кече эшкуарлык субъектларының һәм җирле үзидарә органнарының үзара хезмәттәшлеген җайга салу, эшкуарлыкны үстерүнең актуаль мәсьәләләрен яктырту һәм аларны хәл итү турында урта тәҗрибә.	Финансланм ыйча
5. Эшмәкәрнең уңай имиджын һәм кече эшмәкәрлек турында уңай җәмәгатьчелек фикерен формалаштыру			
1	Кече эшмәкәрлек субъектларын Татарстан Республикасы һәм Россия Федерациясе территориясендә үткәрелә торган күргәзмәләрдә, ярминкәләрдә, конкурсларда катнашуга җәлеп итү	Эшкуарлыкка ярдәм итү, эшкуарлык эшчәнлегенең иң яхшы субъектлары эшенең алдынгы тәҗрибәсен тарату, кече һәм урта бизнесның ролен һәм әһәмиятен пропагандалау	Финансланм ыйча
6. Кече эшмәкәрлек өчен квалификацияле кадрлар әзерләү			
1	Белем бирү программаларын, шул исәптән квалификация күтәрү, бер тапкыр лекцияләр, стажировка, семинарлар үткөрү	Эшмәкәрләрнең белемләгән арттыру	Финансланм ыйча
2	Законнар үзгәргә бәйле рәвештә кече эшкуарлык мәсьәләләре буенча гамәли семинарлар уздыру	Кече эшкуарлык субъектларына сәүдә, көнкүреш һәм башка хезмәтләр күрсәткәндә хокук бозуларны булдырмау максатларында законнардагы үзгәрешләр турында хәбәр итү	Финансланм ыйча
3	Эшкуарларга социаль-хезмәт мөнәсәбәтләре, хезмәтне саклау мәсьәләләре буенча методик һәм гамәли ярдәм күрсәтү	Хезмәт законнары өлкәсендә эшмәкәрлек структураларының белем дәрәжәсен күтәрү	Финансланм ыйча
7. Яшьләрнең һәм эшсезләрнең эшмәкәрлек инициативасын хуплау һәм стимуллаштыру			
1	Эшкуарлык эшчәнлеген субъектларының югары уку йортлары һәм мәшгульлек үзәкләре белән үзара хезмәттәшлеген оештыру	Яшьләрнең эшмәкәрлек эшчәнлеген стимуллаштыру, эшкә урнашу проблемалары белән очрашкан гражданның мәшгульлегенә булышлык күрсәтү	Финансланм ыйча

2	Эшмәкәрлек эшчәнлегә нигезләре буенча шәхси консультацияләр үткөрү	Бизнес алып бару нигезләре турында хокукий грамоталылыкны һәм хәбәрдарлыкны арттыру	Финансланм ыйча
3	Яңа эш башлаучы эшмәкәрләргә ярдәм итү чаралары - Лизинг-Грант	Үз бизнесыңны булдыруда яшьләрнең эшмәкәрлек инициативасын хуплау	ТР бюджеты
8.ТКХ өлкәсендә эшмәкәрлекне үстерүне стимуллаштыру			
1	ТКХ өлкәсендә кадрлар әзерләү	Кадрларның, шул исәптән ТКХ өлкәсендә үз эшчәнлеген гәмәлгә ашыручы эшмәкәрләрнең квалификациясен күтөрү	Финансланм ыйча